

TYT TARİH

TARİH VE ZAMAN

Tarih ve Zaman

Tarih nedir?

İnsanların geçmişteki yaşantılarını, oluşturdıkları kültür ve uygarlıkları, toplumların birbirleri ile olan siyasi, ekonomik, askerî, kültürel ilişkilerini;

- **neden- sonuç** ilişkisi içinde,
- **yer ve zaman** bildirerek,
- **belgelere** dayalı olarak,
- **objektif** şekilde inceleyen sosyal bilim dalına tarih denir.

Tarihi Olayların Özellikleri

- Olaylar belirli bir **yer ve zamanda** meydana gelir.
- Tarih bilimi olayları incelerken **belgelerden** yararlanır.
- Tarihi olaylar **tekrarlanamaz**, bu nedenle tarihi araştırmalarda **deney ve gözlem** metodu **kullanılamaz**.
- Tarihi olayların arasında neden-sonuç ilişkisi mevcuttur.
- Tarihi olaylar geçmişte yaşanır ve sona erer, olayların **aynı şekliyle tekrarı mümkün değildir**.

Tarihi Olayların Özellikleri

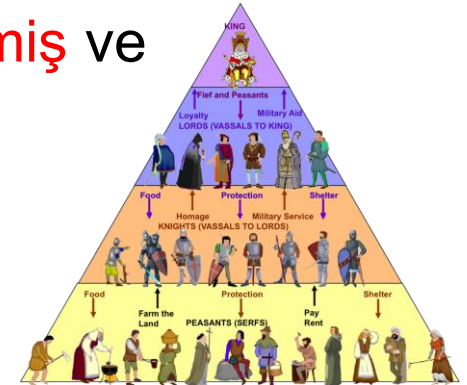
- Tarih biliminin belli kural, **formül veya kanunları yoktur.**
- Tarih incelemelerinde elde edilen yeni belge veya bulgular mevcut **bilgiyi değiştirebilir.**
- Tarihi bir olayın objektif incelenebilmesi için, olayın üzerinden **belli bir zaman geçmesi** gerekmektedir.
- Tarihi olayların incelenmesi sırasında yardımcı bilimlerden yararlanılabilir.
- Tarihi araştırmalarda olaylar incelenirken, olayın incelendiği zaman değil **olayın yaşandığı zamanın şartları** dikkate alınmalıdır.

Kavimler Göçü'nün Sonuçları:

- İlk Çağ kapanmış, Orta Çağ açılmıştır.
- Büyük Roma imparatorluğu 395 yılında **Doğu ve Batı Roma** diye ikiye ayrılmıştır.
- Avrupa'nın yerli halkı ile göç eden gruplar kaynaşmış ve bunun sonucunda **bugünkü Avrupa milletleri** ortaya çıkmıştır.
- Avrupa'ya gelen barbar kavim şefleri merkezi Krallıkların gücünü zayıflatmışlardır. Böylece Orta Çağ boyunca Avrupa'nın siyasi yönetim şekli olacak olan **Feodalite** (Derebeylik) güç kazanmıştır.
- Avrupa'da yaşanan otorite boşluğundan dolayı **Katolik Kilisesi güçlenmiş** ve **dogmatik düşünce sistemi (skolastik)** etkinlik kazanmıştır.
- Avrupa'ya gelen **Germen kavimleri arasında Hristiyanlık yayılmıştır.**

Feodalite (Derebeylik)

- Kavimler Göçü sırasında barbar saldırıları sonucu Avrupa halkları güvenliklerin sağlayacak bir siyasi otorite arayışına girmişlerdir.
- **Toprak sahibi** bazı soylular (**derebeyleri**), korumasız kalan halkın kendi topraklarında tarım yapmalarına izin vermiş, korumaları altına aldıkları bu insanlardan vergi almışlardır.
- Orta Çağ'da ortaya çıkan bu yönetim biçimi feodalite (derebeylik) olarak adlandırılır.

Hz. Muhammed'in Vefatı (632)

- Hz. Muhammed 631 yılında Mekke'ye son hac vazifesini gerçekleştirmiş
- Bu hacda **Veda Hutbesini** okumuştur. Veda Haccından sonra Medine'ye dönmüş ve **632 yılında vefat** etmiştir.

Artuklu Beyliği (1102 - 1409)

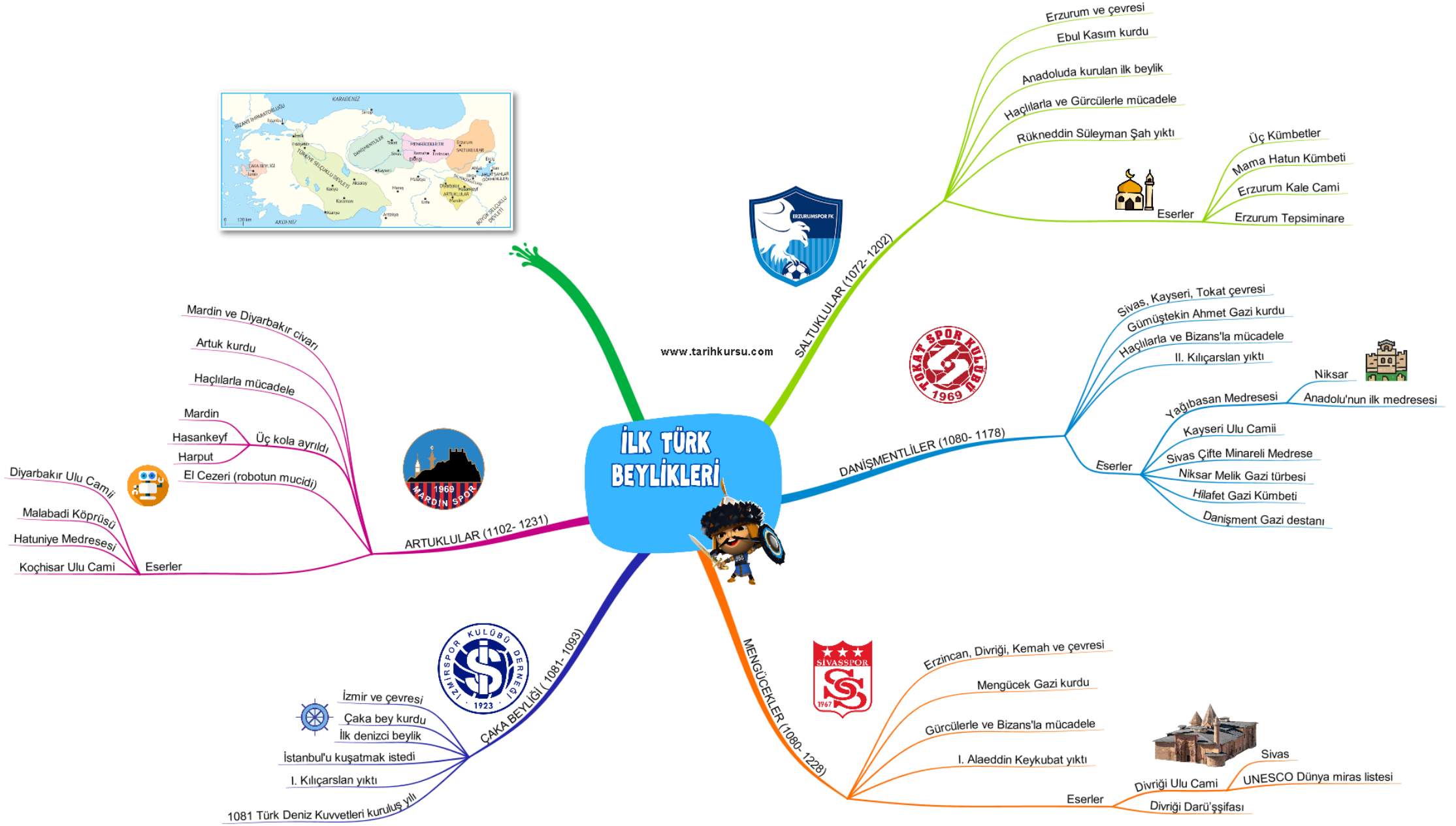
- Artuk Bey tarafından kurulmuştur.
- **Batman, Hasankeyf, Diyarbakır, Harput**, Mardin civarında hüküm sürmüştür.
- Hasankeyf, Mardin ve Harput kollarına ayrılmıştır.
- Dünyada ilk defa robot yapmış kişi kabul edilen **El Cezeri** bu dönemde yaşamıştır.

Çaka Beyliği (1081 - 1093)

- Çaka Bey tarafından kurulmuştur.
- İzmir ve çevresinde hüküm sürmüştür.
- Çaka Bey "ilk Türk denizcisi"; Çaka Beyliği ise "ilk denizci Türk beyliği" olarak kabul edilmektedir.

Malazgirt Savaşı Sonrası Kurulan İlk Türk Devletleri

D anışmentliler
S altuklular
M engücekler
A rtuklular
Ç aka Beyliği

ŞİFRE

D SMAÇ

DİĞER TÜRK BEYLİKLERİ

Beyliğin Adı	Kurucusu	Kurulduğu Yer	Önemli Eserler
Sökmenliler (Ahlatşahlılar) (1100-1208)	Sökmen Bey	Van, Erçiş, Tatvan, Muş	
İnançoğulları (Ladik Beyliği) (1261-1368)	İnançoğlu Mehmet Bey	Denizli, Ladik	Server Gazi Türbesi
Dilmaçoğulları (Togan Arslanoğulları) (1085-1394)	Dilmaçoğlu Mehmet Bey	Bitlis, Erzen	Bitlis Ulu Cami
İnaloğulları (1098-1183)	Emir İnal Bey	Diyarbakır, Ergani	
Tanrıvermişoğulları (1081 - 1093)	Tanrıvermiş Bey	Efes	
Çubukoğulları (1085-1213)	Çubuk Bey	Harput	

Kaptanıderya:

- Donanma komutanıdır.
- Kanuni Dönemi'nde divan toplantılarına katılmaya başlamıştır.

Yeniçeri Ağası

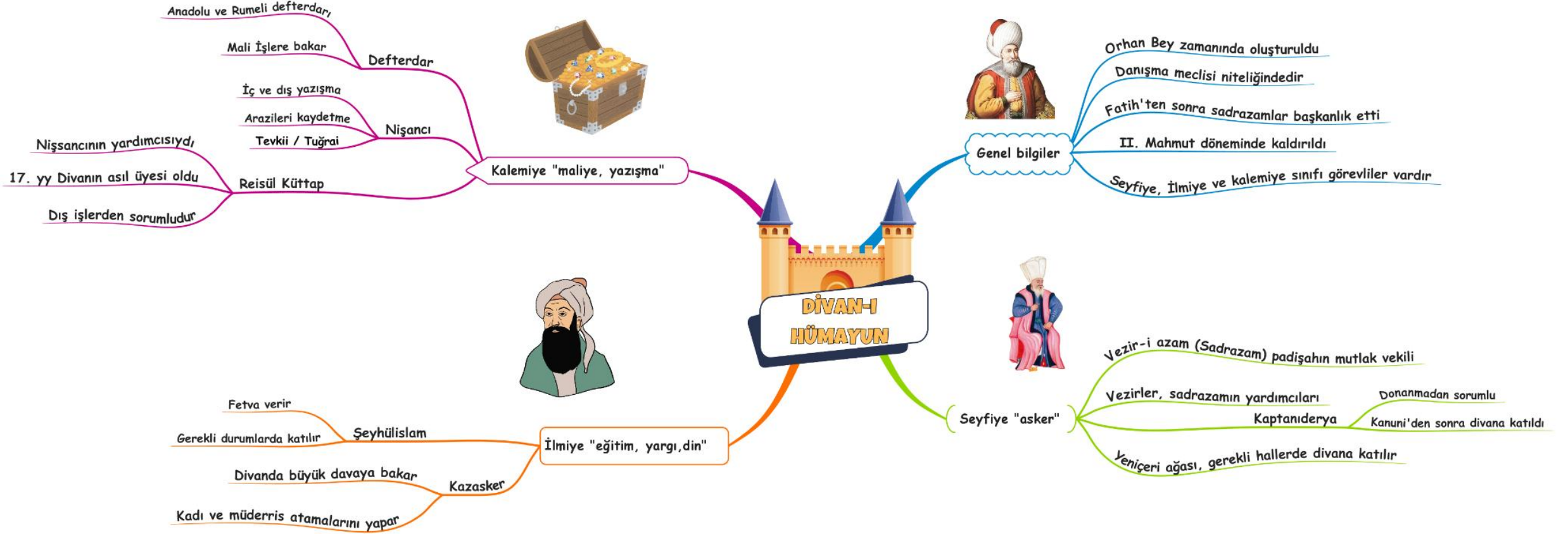
- Yeniçerilerin komutanıdır.
- Yeniçeri Ağası vezir rütbesindeyse divan üyesi olmuştur.

İstanbul'un Yönetimi:

- İstanbul'un güvenlik ve düzeninden genel anlamda **sadrazam sorumludur.**
- Hukuk ve ceza işlerinde en üst görevli **İstanbul (taht) kadısıdır.**
- Şehirde güvenliği **Yeniçeri ağası** sağlamaktadır.
- Belediye hizmetleri **şehremini** tarafından görülmüştür.
- İstanbul'da bulunan bütün yöneticiler, bağlı oldukları sınıfın en üst derecesindeki memurlar olarak sayılmışlardır.

Eyalet:

- Eyalet (**Beylerbeyliği**), Osmanlı Devleti'nde temel yönetim birimidir.
- Eyaletler **sancaklara**, sancaklar **kazalara**, kazalar **nahiyelere**, nahiyeler ise **köylere** ayrılır.
- Eyaletler **beylerbeyi**, sancaklar **sancakbeyi**, kazalar **kadılar**, nahiye ve köyler ise **tımarlı sipahiler** tarafından yönetilirdi.
- I. Murat Dönemi'nde önce **Rumeli Beylerbeyliği** , Yıldırım Bayezid Dönemi'nde ise Anadolu Beylerbeyliği kurulmuştur.

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

- Rousseau “**Toplum Sözleşmesi**” adlı eserinde toplum düzeninin **sözleşmelere dayandığını** vurgulamakta ve **devleti yüceltmektedir**.
- Toplum sözleşmesi ile oluşan devlet, egemen güçtür.
- **Egemenlik bölünemez.**
- Bu nedenle de **kuvvetler ayrılığı ilkesi kabul edilemez.**
- Fransız İhtilali ile birlikte toplumda düzenin sağlanması için devlet otoritesini savunmuştur. **Çoğunluğun iktidarından yanadır.**

Immanuel Kant (1724-1804)

- Immanuel Kant (**İmanuel Kant**), Rousseu'nun Toplum Sözleşmesi eserinden etkilenerek yazdığı “**Sürekli Barış Projesi**” adlı eserinde kamusal otoritenin temelini oluşturmada **aklı** öne çıkarır.
- İnsanların temel eşitliği düşüncesinin ancak **evrensel akıl** önermeleriyle yapılacağını savunmuştur.
- Kant'a göre doğa, insanları amaçlarına doğru götürürken evrenselleştirir.
- **Ahlakın evrenselliği** bütün bireylerin **eşitliğini** getirir.

Immanuel Kant (1724-1804)

- Kant'a göre yurttaşlık, genel yasa karşısında bağıllık statüsü değildir.
- **Eşit kardeşlik** durumunda olan herkesin hakkıdır.
- Bu amaca uygun olan tek siyasal biçim temsilî sistem ve **güçler ayrılığını** işleyen **cumhuriyetçi** biçimdir.
- **İşçi ve hizmetkâr** sınıfını **yurttaş olarak kabul etmez**.
- O bütün bu görüşleriyle evrensel ahlakî öne alan orta sınıfı savunur ve onları gerçek yurttaş olarak kabul eder.

İSYANLARI

İstanbul (Merkez) İsyanları

- **Yeniçeriler** tarafından çıkarılmıştır.
- İsyanlara zaman zaman ulemanın, medrese öğrencilerinin ve halkın katıldığı görülmüştür.

Nedenleri:

- Yeniçerilerin ve saray kadınlarının kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeleri
 - Ocak, Devlet içindir" anlayışının yerine "Devlet, Ocak içindir" anlayışının geçerli hale gelmesi
 - Ulufelerin (maaşların) geç ve ayarı düşük akçe ile ödenmesi
 - Devlet adamlarının Yeniçerileri kışkırtması
- **II. Osman (Genç), IV. Murat, IV. Mehmet (Vaka-ı Vakvakiye) dönemlerinde çıkmıştır.**

Köprülü Mehmet Paşa

- Valide Turhan Sultan tarafından göreve getirilmiştir.
- Osmanlı tarihinde **sadrızamlığı kabul etmek için koşullar öne süren ilk devlet adamıdır. Bu şartlar:**
 - Sarayın devlet işlerine karışmaması
 - Memurluklara istediği kişilerin atanması
 - Önerdiği devlet işlerinin saray tarafından onaylanması
 - Hakkında bir şikayet olursa kendisi dinlenmeden hakkında karar verilmemesi
- Orduyu ve donanmayı düzenlemiştir.
- Ayaklanmaları şiddet kullanarak bastırmıştır.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa

- **IV. Mehmet** dönemi sadrazamıdır.
- Topçu sınıfını güçlendirmiştir.
- Çemberlitaş'ta kütüphane yaptırmıştır.
- Devlet giderlerini kısıp, bütçe açığını azaltmıştır.
- **24 yıldır kuşatılan Girit'in alınmasını sağladı**

NOT: Köprülü ailesinden olup da 17. yüzyılda görev yapmış olan sadrazamlar şunlardır: **Köprülü Mehmet Paşa, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa, Merzifonlu Kara Mustafa Paşa, Köprülü Fazıl Mustafa Paşa, Amcazâde Hüseyin Paşa.**

17. Yüzyıl Islahatçıları

T arhuncu Ahmet Paşa
O sman (Genç)
K uyucu Murat Paşa
M urat (IV.)
A hmet (I.)
K öprülüler

ŞİFRE

TOKMAK

IV. Murat Islahatları

**İstanbul'da asayiş sağlandı.
Celali İsyanlar bastırıldı.
Koçi Bey Risalesi
İçki ve tütün yasaklandı.**

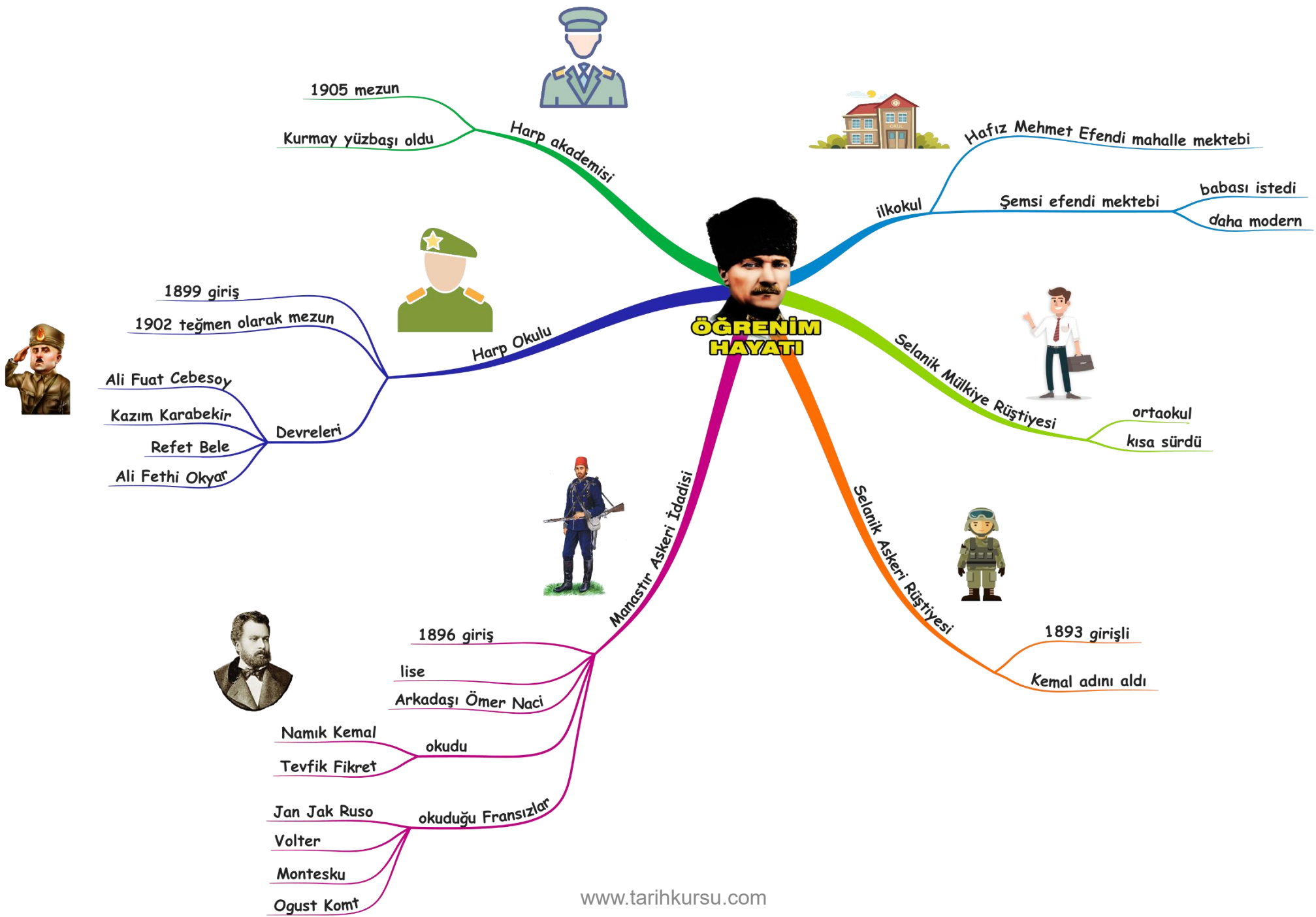
ŞİFRE

İCKİ

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN ÖĞRENİM HAYATI

- 1) Mahalle Mektebi (Kısa sürede bıraktı.) –Şemsi Efendi Okulu(İlkokul 1888 – 1893)
- 2) Selanik Mülkiye (Kısa sürede bıraktı.) Selanik Askeri Rüştîyesi (Orta Okul 1893-1895)
- 3) Manastır Askeri İdadisi (Lise) (1896-1899)
- 4) Harp Okulu (1899 – 1902)
- 5) Harp Akademisi (Piyade Okulu) (1902 – 1905)

FİKİR HAYATI

- Mustafa Kemal Manastır İdadisindeki **tarih** öğretmeni **Mehmet Tevfik Bilge** sayesinde Türk tarihine ilgi duymaya başladı.
- Yakın arkadaşı **Fethi Okyar**'ın yardımı ile Fransız İhtilali'nin öncüleri **Voltaire** (Volter), **J. J. Rousseau** (Russo) gibi yazarları tanımıştır.
- Yurt içinde ise **Namık Kemal, Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Celal Nuri** gibi bazı fikir ve sanat adamlarının eserlerini okumuştur. **Batıcı**ların medeniyetçi ve **Türkçü**lerin milliyetçi görüşlerinden etkilenmiştir.

İLK GÖREV YERİ

- Mustafa Kemal Harp Akademisi'ni 1905'de “**Kurmay Yüzbaşı**” rütbesiyle bitirdi.
- Makedonya'ya atanmasını beklerken, Meşrutiyet yönetimine yeniden geçilmesine yönelik düşüncelerini yansıtan gazete çıkarma çalışmaları nedeniyle ceza olarak atandığı **Şam'da 5. Ordu'da** başlamak zorunda kalmıştı.

ASKERLİK HAYATI

1905
Şam 5. Ordu

1907
Manastır
3. Ordu

1909
Hareket
Ordusu

1910
Picardie
Manevrası

1912
Trablusgarp
savaşı

1913
Sofya
Ateşemiliterliği

1914
Tekirdağ
19. Tümen

1915
Çanakkale
Savaşı

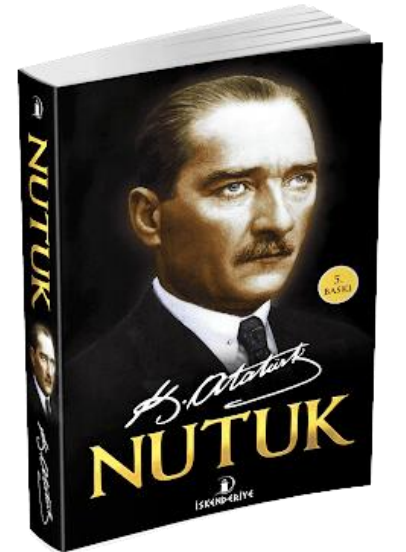
1916
Kafkas
Cephesi

1917
Almanya gezisi

1918
Suriye
Cephesi

Atatürk'ün Çıkardığı Kitaplar Nelerdir?

- Ta'lîm ve Terbiye-i Askeriyye Hakkında Nokta-i Nazarlar, Edirne Sanayi Mektebi Matbaası, 1916.
- Zâbit ve Kumandan ile Hasb-ı Hâl, Minber Matbaası, 1918.
- Nutuk, Türk Tayyare Cemiyeti, Ankara, 1927.
- Vatandaş için Medeni Bilgiler, Milliyet Matbaası, İstanbul, 1930.
- Geometri, 1937.

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ (1908)

Nedenler

- İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin bu yöndeki çalışmaları
- İngiltere ve Rusya'nın, Osmanlı Devleti'ne ait olan Makedonya'nın geleceğine karar vermek amacıyla **Reval**'de bir araya gelmeleri
- İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Meşrutiyet in ilan edilmesiyle Makedonya halkının mecliste temsil hakkı olacağını böylece ıslahat isteklerinin etkisiz kalacağını düşünmesi
- II. Abdülhamit'e Meşrutiyet i yeniden ilan ettirmek için **Niyazi Bey'in Manastır da, Enver Bey'in Selanik'te ayaklanmalar çıkarması.**
- II. Abdülhamit ayaklanmanın tüm yurda yayılmasından korkarak Meşrutiyet'i ikinci kez ilan etmek zorunda kalmıştır ve Kanuniesasi'yi yeniden uygulamaya koymuştur.

II. Meşrutiyet'in İlanı ile Meydana Gelen Olaylar

- II. Abdülhamid'in etkinliği sona erdi.
- Osmanlı toprak kaybetmeye devam etti.
 - 1908'de **Bulgaristan** bağımsızlığını ilan etti.
 - Avusturya, **Bosna Hersek**'i topraklarına kattı.
 - Yunanistan, **Girit**'i işgal etti.
- **İlk siyasi partiler kuruldu**. İttihat Terakki partisi ilk Osmanlı partisidir.
- **31 Mart Olayı** yaşandı.

31 MART OLAYI (13 Nisan 1909)

Nedenleri:

- Meşrutiyet in ilanından sonra **İttihat ve Terakkinin** sorunlara çözüm getirememesi yüzünden tepkilerin artması
- Azınlık gazetelerinin propagandaları
- Dış politikada başarısızlık ve toprak kaybının devam etmesi

